

5. PRIATEĽSTVO

Chcem pre teba len to najlepšie

1. PRÍPRAVA

A. VÝCHODZIE TEXTY

- **Príslovia 18,24:**

SEP „Niektorí majú priateľov, čo sú mu na škodu, je však aj taký priateľ, čo sa pripúta viac než brat.“

- **Príslovia 22,24.25:**

SEP „Nepriateľ sa s hnevivým mužom a nestýkaj sa s prchkým chlapom, aby si sa neprispôbil jeho chodníkom a nenastražil si pascu sám sebe.“

- **List Jakubov 4,4:**

SEP „Cudzoložnice, či neviete, že priateľstvo so svetom je nepriateľstvom proti Bohu? Kto teda chce byť priateľom sveta, prejavuje sa ako nepriateľ Boha.“

NPK „Podobáte sa nevernej žene, ktorá koketuje s nepriateľom svojho muža. Neviete azda, že ak sa chcete priateliť so svetom, nevyhnutne sa odcudzujete Bohu? Znovu vám opakujem, že nemôžete byť ľuďmi blízkymi Bohu, ak túžite tešiť sa z priazne tohto sveta.“

- **List Jakubov 2,23:**

SEP „Tak sa splnilo Písmo, ktoré hovorí: ‚Abrahám uveril Bohu a to sa mu počítalo za spravodlivosť‘. A bol nazvaný Božím priateľom ‘.

NPK „O takú vieru ide v Písme, keď čítame: Abrahám uveril Bohu a Boh sa k nemu priznal a nazval ho svojím priateľom.“

- **Ján 15,13:**

SEP „Nikto nemá väčšej lásky ako ten, čo svoj život kladie za svojich priateľov.“

NPK „Najväčšiu lásku k priateľom prejaví ten, kto za nich položí vlastný život.“

- **1. list Petrov 4,8:**

SEP „Nadovšetko majte vytrvalú lásku jedni k druhým, lebo láska prikrýva množstvo hriechov.“

NPK „...preto žite rozumne a horlivo sa modlite. Predovšetkým vaše vzájomné vzťahy nech sú plné vrúcnej lásky – veď láskou môžete prikrýť veľa previnení.“

- **Matúš 18,15:**

SEP „Keby sa prehrešil tvoj brat, choď za ním a napomeň ho medzi štyrmi očami. Ak ťa poslúchne, získal si svojho brata.“

NPK „Ak sa previní proti tebe niektorý z bratov, vyhľadaj ho a pohovár sa s ním medzi štyrmi očami. Ak uzná svoju chybu, získal si znovu brata.“

- **Príslovia 14,20:**

SEP „Chudobného nenávidí aj jeho blížny, no bohatý má priateľov nadostač.“

- **Príslovia 19,6:**

SEP „Mnohí pochlebujú urodzenému človeku a každý je priateľom toho, kto je štedrý.“

B. DÔLEŽITÉ POZNÁMKY K ÚLOHE „PRIATEĽSTVO“

Ježiš nám ukázal, ako veľmi si cení priateľstvo. Keď žil tu na zemi, mal priateľov, blízkych priateľov a najbližších priateľov. Svojím príkladom nám ukazuje, že by sme sa nemali obmedzovať len na obľúbených a mocných ľudí. Rovnako sa od neho učíme, že i keď nás priatelia „nepodržia“ v kritickej situácii, neznamená to, že by sme mali náš vzťah s nimi ukončiť.

Priateľstvo môže mať rôznu podobu a hĺbku. Niekedy je veľmi ľahké sa s niekým spriatelieť. Inokedy sa musíme hodne snažiť, aby sme niekoho lepšie spoznali a stali sa jeho priateľom. Pokiaľ však nie sme opatrní, môžeme o priateľstvo prísť. Chyby a nedorozumenia môžu viesť k tomu, že stratíme túžbu tráviť čas spoločne. Ježiš nám dal plán pre riešenie našich problémov s druhými. Chce, aby sme sa i naďalej tešili zo spoločnosti svojich priateľov. Priateľstvo je tak dôležité, že Ježiš chce tiež patriť k našim priateľom. Raduje sa z našej túžby po priateľstve s ním. Túži po tom, aby sme s ním radi trávili čas.

Motto „Rozdeľuj a panuj“ popisuje stratégiu, ktorú satan používa vo svete bojujúcich kráľovstiev, aby oddelil Kristových poslov od zdroja ich sily. Satan usilovne hľadá spôsoby, ako nás odvrátiť od vzťahu s Ježišom a nalákať do priateľstva, ktoré nás odvedie od nášho Stvoriteľa.

C. CIELE

Chceli by sme, aby žiaci na základe tejto úlohy:

1. **rozpoznali charakteristické znaky priateľstva.**
2. **pochoopili charakteristické rysy kresťanského priateľa**
3. **túžili byť kresťanským priateľom.**
4. **pochoopili kroky, ktoré vedú k vyriešeniu konfliktu.**

D. POMÔCKY

Úvod: (Aktivita A) fotokópia úplného zoznamu žiakov; papiere, prepisovačky alebo ceruzky; písacie dosky s klipom alebo tvrdé podložky na písanie.

Súvislosti: Biblia, pracovné listy; papiere, prepisovačky alebo ceruzky.

2. PREPOJENIE

A. OPAKOVANIE

Desať minút, kedy žiaci prichádzajú využite nasledovne:

1. Opýtajte sa žiakov, ktorý verš z časti na stredu ich najviac zaujal a oslovil. Povzbudte ich aby sa tento verš pokúsili povedať naspamäť.
2. Dajte im príležitosť podeliť sa o vlastné „výroky“, ktorý si napísali k pondelňajšej lekci. Hovorte potom zvlášť o tých, ktoré celkom nevystihujú kresťanský pohľad na život. Takéto výroky sa zrejme neobjavia v každej lekci.
3. Pozrite sa spoločne na rôzne odpovede, ktorými reagovali na otázky v časti na nedeľu. Ak je to možné, stiahnite odpovede z fóra na internetovej adrese <http://deti.casd.cz>. Diskusiu o týchto rôznych názoroch zakončíte myšlienkami z časti „Dôležité poznámky k ...“ uvedenými v metodické príručke pre učiteľov.

Pokiaľ máte väčší počet študentov, je dobré, aby sa na túto aktivitu rozdelili do menších skupiniek s dospelým vedúcim.

B. DALŠIE SÚČÁSTI SOBOTNEJ ŠKOLY

- **Song servis**
- **Misijná časť**
- **Oznámenie**

3. ÚVOD

POZNÁMKA PRE UČITEĽOV: Zostav si vlastný program s alternatívami z nižšie uvedených kategórií – Úvod, Súvislosti, Aplikácia a Záver. Maj však na pamäti, že žiaci musia dostať príležitosť k interakcii (k aktívnej účasti a vzájomnej výmene názorov) a k štúdiu Písma. Niekde by si mal odvrátiť ich pozornosť od úlohy na tento týždeň, inde ich na ňu zas upozorniť.

A. ÚVODNÁ AKTIVITA

Pripravte sa – Žiaci by mali pochopiť, že každý človek má aspoň jednu dobrú vlastnosť. Potrebujú zoznam mien všetkých žiakov v triede, písacie potreby a papier. Nemali by vidieť, čo píšu ostatní. Daj im niekoľko minút na premýšľanie a na písanie.

Pozor – **Povedz: Dnes napíšeme niečo pozitívneho o charaktere každého účastníka sobotnej školy. Netýka sa to ich vlasov, oblečenia alebo majetku.** (Príklady: Jakub – poctivý; Sára – vždy veselá; atd.)

Štart – Presvedč sa, že žiaci porozumeli pokynom. Uisti sa, že každý píše niečo pozitívneho. Zober všetky zoznamy, bez toho aby žiaci videli, čo napísali ostatní. (V priebehu týždňa napíš všetky láskavé slová o Jakubovi na jednu stránku, o Säre na druhú atd. Budúci týždeň daj každému zoznam jeho vlastností.)

Odozva – **Spýtaj sa: V čom bola táto úloha ľahká? V čom bola ťažká? Prečo? Keby ste mali na premýšľanie o dobrých vlastnostiach druhých ľudí viac času, bolo by to**

Ľahšie? Vyzvi žiakov, aby na každom človeku, ktorý sa dnes nachádza v ich bezprostrednom okolí, našli niečo pozitívneho.

B. ÚVODNÁ AKTIVITA

Pripravte sa – Účelom je viesť žiakov k zamysleniu nad tým, ako reagujú na niektoré situácie. Môžeš si zvoliť len jednu situáciu zameranú na oblasť, s ktorou tvoji žiaci zápasia, alebo sa môžeš pokúsiť prejsť všetky (alebo si vymyslieť svoju vlastnú). Priprav si papiere s úvodnými replikami jednotlivých situácií, ktoré si vybral.

Pozor – Vyber dvoch dobrovoľníkov (nikoho nenúť). Daj im úvodné repliky. Žiaci by potom mali naviazať na rozhovor svojimi vlastnými slovami.

Situácia 1: dve dievčatá:

1: „Všimla si si, to nové dievča si o sebe myslí, že je niečo viac.“

2: „To je jej problém, fakt neviem, v čom je tak vynikajúca.“

1: „Možno by sme jej mali venovať zrkadlo.“

2: „V prvej rade by mala navštíviť...“

Situácia 2: dvaja chlapci alebo dve dievčatá

1: „Ako dopadla tvoja písomka z fyziky?“

2: „Zle. Neviem prečo; naozaj som sa učil/a.“

1: „Ja tiež. Strávil/a som nad tým najmenej hodinu.“

2: „Myslím, že to bola stupídna písomka. V učebnici to nie je ani poriadne vysvetlené a učiteľ nevie...“

Situácia 3: dvaja chlapci

1: „Ty si tak hrozný, ani pes sa na teba nepozrie.“

2: „Ty si tak hlúpy, že doktor keď ti zröntgenoval mozog tak nemohol na snímke nič nájsť.“

1: „Ty si...“

Odozva – Spýtaj sa: Aký je problém v Situácii 1? (ohováranie) Je tento rozhovor užitočný alebo zraňujúci? Prečo? Ako by sa mal v takej situácii zachovať posol Božieho kráľovstva? Aký je problém v Situácii 2? (obviňovanie) Je tento rozhovor užitočný alebo zraňujúci? Čo by mali tí študenti urobiť teraz? Čo by mali urobiť pred ďalšou písomkou? Aký je problém v Situácii 3? (urážky) Prečo sa ľudia vzájomne urážajú? Čo dosiahnu takýmito rozhovormi? Ako by sme sa mali zachovať, keď niekto hovorí: „My len tak žartujeme“? Dokážu slová ublížiť? Svoju odpoveď vysvetli.

C. ÚVODNÁ ILUSTRÁCIA

Svojimi vlastnými slovami porozprávaj nasledujúci príbeh:

V roku 1936 sa olympijské hry konali v nemeckom Berlíne. Zbytok sveta netušil, že nemecký vodca Adolf Hitler sa chystá napadnúť ostatné krajiny v Európe.

Hitlerovi nacisti verili v „árijskú nadradenosť“. Boli si istí, že modrookí, blondí aví atléti vyhrajú olympijské hry. Chceli dokázať, že majú pravdu.

Američan Jessa Owens, syn černošského roľníckeho pastiera, vynikal v skoku do diaľky. Vďaka skoku dlhému 26 stôp a 8¼ palca bol držiteľom svetového rekordu.

Keď sa Jessa blížil k tréningovému doskočisku, prepadli ho obavy. Doskoky vysokého nemeckého skokana Luz Longa končili okolo značky 26 stop.

K Jesseho úžasu k nemu nacistický „vzor dokonalosti“ pristúpil a predstavil sa. Luz poznamenal, že Jessa by takto dokázal skočiť „so zatvorenými očami“. Pretože Luz potreboval ku kvalifikácii len 23½ stopy, navrhol Jessemu, aby skákal prvý, a tak zvýšil svoju šancu na bezpečný doskok. Jeho návrh Jessa prijal.

Jessa získal zlatú medailu a vytvoril olympijský rekord. Prvým človekom, ktorý mu prišiel poblahoželať, bol Luz, tesne pred Hitlerom.

To bolo naposledy, čo sa tí dvaja stretli. O niekoľko rokov neskôr padol Luz v 2. svetovej vojne.

Jessa Owens napísal o tomto krátkom priateľstve: „Mohli by ste roztaviť všetky moje medaily a poháre, a aj tak by to nestačilo na pozlátenie 24 karátového priateľstva, ktoré som cítil k Luz Longovi.“

Upravil David Wallechinsky v The Complete Book of the Olympics [Úplná kniha o olympiáde]

Odozva – Spýtaj sa: Čo by si bol povedal, keby si bol na mieste Luza? A čo keby si bol na mieste Jesseho? Čo sa dá na základe tohto príbehu povedať o priateľstve? K čomu musí dôjsť, skôr než sa s niekým spriatelíš? Prečo niektoré priateľstvá vznikajú rýchlo?

4. SÚVISLOSTI

A. PREPOJENIE S BOŽÍM KRÁĽOVSTVOM

Spýtaj sa: Keď máme nejaký spor, akými spôsobmi môžeme tento problém riešiť?

Povedz: Obvykle reagujeme jedným z niekoľkých spôsobov: tým prvým je útek z konfliktu, ďalším je boj. Pozrime sa, čo Biblia hovorí o boji. (Rozdaj žiacke úlohy.) Prečítajte si texty v oddieli na stredu a tiež texty uvedené na začiatku tejto úlohy v metodической príručke.

Čo nám nasledujúce texty hovoria o priateľstve? (Z metodickéj príručky: Príslovia 22,24.25; zo žiackej úlohy: Príslovia 17,14; viď tiež Príslovia 19,11.)

Spýtaj sa: Poznáš nejaké spôsoby úteku okrem toho, že človek môže vstať a odísť preč? (Prestane počúvať, uhýba pohľadom.)

Povedz: Jedným zo spôsobov úteku je popretie, že mám s problémom čokoľvek spoločného. Niektorí ľudia budú dokonca popierať i to, že problém vôbec existuje. Ďalším spôsobom je obviňovanie niekoho iného.

Spýtaj sa: Chápeme, čo to znamená bojovať päťami, existujú však aj iné spôsoby boja?

Povedz: Jednou z možností boja je boj prostredníctvom slov. Niekedy ľudia používajú k boju urážky. Inokedy sa rozhodnú hovoriť o niekom za jeho chrbtom. Hovorí sa tomu ohováranie. Väčšina z nás pravdepodobne nepovažuje urážky alebo ohováranie za boj.

Čo nám nasledujúci text hovorí o tom, ako by sme mali hovoriť? Nechaj niekoho prečítať Efezským 4,29 z Biblie alebo zo žiackej úlohy.

Spýtaj sa: Čo by sme teda mali podľa Biblie robiť miesto boja alebo úteku? Pozrime sa na nasledujúce texty: Príslovia 19,11; 1. list Petrov 4,8; Kolosenským 3,13.

Spýtaj sa: Čo hovorí Biblia? (Niekedy je potrebné, aby sme prehliadli problémy alebo krivdy, ktorých sa druhí voči nám dopustili.) **Čo by sme mali robiť, keď nejaký problém nemôžeme prehliadnuť?**

Povedz niekomu, aby našiel a prečítal Matúš 18,15. **Spýtaj sa:** Čo nám hovorí Biblia? (Musíme za tým človekom ísť a prehovoriť si s ním.) Povedz niekomu, aby našiel a prečítal Galatským 6,1-5 a Matúš 5,23.24.

Spýtaj sa: Kedy pomôže, keď si o svojom spore pohovoríte? (Keď sa obe strany dohodnú, že sa pokúsia svoje nezhody riešiť.) **Je ľahké hovoriť s niekým o probléme? Prečo všetci neriešia svoje problémy týmto spôsobom?** (V skutočnosti nechcú problém riešiť; boja sa druhého človeka; nedôverujú druhému človeku.) **V niektorých prípadoch nefunguje ani rozhovor, čo by sme teda potom mali robiť?**

Povedz niekomu, aby našiel a prečítal Matúš 18,16. **Spýtaj sa:** Čo by sme mali robiť? (Vezmi si so sebou niekoho dôveryhodného, pohovor si s tým človekom a snaž sa vyriešiť váš spor.)

Spýtaj sa: Znie to ako dobrá rada? Koho by ste mohli požiadať, aby šiel s vami? (dôveryhodného priateľa, rodiča, učiteľa, iného dospelého) **Prečo myslíš, že Ježiš chce, aby sme sa snažili veci riešiť?** (Stvoril nás s túžbou milovať druhých.) **Čo sa stane, keď naša snaha vyriešiť veci rozhovorom zlyhá?** (Priateľstvo môže skončiť; druhý človek možno potrebuje čas na to, aby zmenil svoj názor; nezabúdaj sa za danú situáciu neustále modliť a naďalej rob to, čo by robil aj Ježiš.)

Ďalšie texty k téme priateľstvo, ktoré sa dajú využiť v tejto diskusii, sú uvedené v oddieli Úvodné texty metodickéj príručky (Príslovia 18,24; list Jakubov 2,23; Ján 15,1; Príslovia 14,20 a Príslovia 19,6).

B. PREPOJENIE S ILUSTRÁCIOU V LEKCII

Najskôr niekoho požiadaj, aby prečítal alebo prerozprával príbeh z oddielu na sobotu.

Pokračuj diskusiou o nasledujúcich otázkach. **Spýtaj sa: Aké riešenie zvolil kráľ Saul, pokiaľ išlo o jeho problém s Dávidom? (boj) Pre aké riešenie sa rozhodol Jonatán? (Jonatán šiel za Dávidom a porozprával sa s ním, pretože ho chcel ochrániť pred kráľom.) Aj keď každý deň nerobíme rozhodnutia, ktoré sú otázkou života a smrti, čelíme rozhodnutiam, ktoré povedú k životu alebo smrti z pohľadu večnosti. Jedná sa o rozhodnutia, ktoré formujú náš charakter. Môžeme si zvoliť, čo urobíme alebo povieme. Biblia je najlepším návodom, kde nájdeme, aké rozhodnutia by sme mali robiť.**

C. PREPOJENIE SO ŽIVOTOM

Popíš nasledujúcu situáciu:

Vaša trieda píše písomku. Zdvihneš hlavu a zazrieš, ako si tvoj najlepší priateľ prezerá niečo na podrážke svojej topánky. Niekoľko sekúnd topánku skúma, potom dá nohu na zem a vráti sa k svojej písomke. Ďalej už o tom nerozmýšľaš. Až pri hodine telocviku zistíš, že má na podrážke napísané slová, ktorá sú odpoveďami na otázky v písomke.

Spýtaj sa: Čo urobíš? Pokiaľ tento problém prehliadneš, ako sa vlastne v danej situácii zachováš? (Utečieš, poprieš, že je tu nejaký problém.) Čo sa stane, keď sa rozhodneš pohovoriť si o svojom podozrení sa svojim priateľom? (Tvoj priateľ môže zaprieť, že niečo takého urobil. Koniec koncov, dôkazy sú už teraz aj tak zotreté. Možno skončí tvoje priateľstvo s týmto človekom.) Prečo by si sa mal skôr rozhodnúť, že si s týmto človekom prehovoriš, než ignorovať jeho domnelý podvod? (Pretože ti na tom človeku záleží a chceš vedieť, prečo cítil potrebu podvádzať. Môžeš mu ponúknuť, že mu pomôžeš dobre sa pripraviť na budúcu písomku.) Môžeš dôverovať priateľstvu človeka, ktorý v škole nejedná poctivo? Prečo áno, prečo nie?

Popíš nasledujúcu situáciu:

Chlapci v triede sa hádajú a urážajú. Vzájomne si hovoria mrzké veci. Keď ich učiteľ okrične, aby prestali, odpovedia: „My len tak žartujeme; o nič nejde; nikto z nás tomu neverí.“

Spýtaj sa: Ako by si reagoval na odpoveď chlapcov? (Ale slova zraňujú!) Pozrime sa na Efezským 4,25.26.29.31.32. Ako sa dajú tieto biblické verše aplikovať i na urážky? (Hovorte o druhých pravdu; nehnevajte sa ani nebuďte nevlúdni; vyvarujte sa používaniu mrzkých a zlých slov; používajte len dobré slová; buďte súcitní a odpúšťajte.)

5. APLIKÁCIE

A. APLIKAČNÁ AKTIVITA

Načrtni na tabuli tri stĺpce. Do záhlavia napíš Boj, Útek a Riešenie. Pripomeň žiakom, že existujú aj situácie, kedy je dobré pomýšľať na boj alebo útek. Trieda bude pracovať na vytvorení zoznamov v rámci týchto troch oblastí.

Povedz: V akých problémoch skutočného života sa dospievajúci môžu rozhodnúť pre boj prostredníctvom urážok alebo ohovárania? V akých situáciách sa snažíme vyhnúť problémom tým, že pred nimi utekáme, popierame, že existuje nejaký problém, alebo obviňujeme niekoho či niečo okrem nás samotných? Kedy sa môžeme pokúsiť vyriešiť problém tým, že ho prehliadneme, že si o ňom pohovoríme s dotyčnou osobou alebo že vyhladáme niekoho iného, kto nám problém pomôže vyriešiť? Pri vytváraní zoznamov vzájomne spolupracujte. Uvedte typické prípady z reálneho života, nie len tie, ktoré by boli ideálne.

Vyber niekoľkých dobrovoľníkov, ktorí v priebehu tvojej diskusie so žiakmi napíšu zoznam na tabuľu alebo ho nadiktujú jednému z vedúcich.

Odozva – Spýtaj sa: Myslíš, že v budúcnosti budeš schopný svoju odpoveď zvážiť, skôr než zareaguješ? Prečo to môže byť ťažké? (Je ťažké vzdať sa starých zvykov v podobe reakcií; náš mozog je zvyknutý na staré spôsoby.)

B. APLIKAČNÉ OTÁZKY

1. Čo môžeme urobiť pre to, aby sa nám podarilo zmeniť zvyk, ktorý vedie k danej reakcii? (Denne sa modlite, aby nám Boh pripomenul, že chceme reagovať inak, a aby nám pomohol nezabúdať na to zvlášť vtedy, keď sa musíme rozhodnúť.)
2. Pre akú metódu sa budú poslovnia Božieho kráľovstva rozhodovať najčastejšie? (Pre riešenie prehliadania problému, pokiaľ to bude možné, o probléme si pohovoria alebo vyhľadajú niekoho, kto im pomôže.)
3. Kedy môže byť najlepšou voľbou boj alebo útek? (v situáciách ohrozujúcich život)
4. Do akej miery považuješ za reálne, že slová (ohováranie, urážky) skutočne zraňujú druhých a dajú sa zaradiť do reakcie typu „boj“?
5. Čo môžeš povedať niekomu, kto používa urážky a ohováranie?
6. Čo si sa naučil o obviňovaní alebo popieraní?

6. ZÁVER

ZHRNUTIE

Ukonči nasledujúcimi myšlienkami, ktoré vyjadrí svojimi vlastnými slovami:

Priateľstvo ustanovil Boh, aby nám pomohol zostať pevnými a zachovať mu vernosť. Ako poslovnia Božieho kráľovstva si potrebujeme nájsť priateľa, ktorí s nami bude zdieľať túžbu byť na Božej víťaznej strane.

I dobré priateľstvo môžu postretnúť ťažkosti. Keď vzniknú spory, môžeme sa rozhodnúť, ako budeme reagovať. Môžeme utiecť, ale zachránime tým priateľstvo? Môžeme sa

uchýliť k boju, ale je možné, že škoda, ktorá tým vznikne, zničí puto, ktoré medzi nami bolo. Alebo môžeme urobiť neľahké rozhodnutie, že naše nezhody vyriešime. Problém môžeme prehliadnuť alebo o ňom diskutovať, dokiaľ nenájdeme riešenie. Možno bude treba požiadať niekoho, kto nám pomôže náš spor urovnať. Boh má pre naše problémy, ktorým každý deň čelíme, plán. Jeho spôsob riešenia nás vedie k pokoju a radosť.